

Informační zpráva za měsíc listopad 2020

Obsah zprávy

I. Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 1851/2020-438 ze dne 21.7.2020
Exekuce [str. 2]

II. K judikatuře

Podrobnější informace k materiálům z části I. této zprávy [str. 2 až 4]

III. K některým vybraným otázkám

1) K některým otázkám náhrady škody způsobené zvířetem [str. 4 až 7]

2) K otázce lhůty k úhradě soudního poplatku [str. 8 až 10]

IV. Články a názory

1) Lustrace a obhlídka nemovitých věcí ze strany insolvenčního správce [str. 10 až 13]

2) Pracovní volno z důvodu obecného zájmu v novele zákoníku práce [str. 13 až 19]

V. Nové právní předpisy

Listopad 2020 (od částky 175 do 199 27.11. 2020) [str.20]

I.

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 1851/2020-438 ze dne 21.7.2020
Exekuce

II.

K judikatuře

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 Cdo 1851/2020-438 ze dne 21.7.2020
Exekuce

Skutková podstata souzené věci

K okresnímu soudu podala povinná v exekčním řízení návrh, aby soud zastavil exekuci nařízenou usnesením téhož soudu podle notářského zápisu k vymožení povinnosti povinné zaplatit oprávněné pohledávku, sjednaný úrok, poplatek za zřízení úvěru a úrok z prodlení.

Nalézací soud dovodil, že úvěrová smlouva uzavřená mezi oprávněnou a povinnou, jež byla hmotněprávním podkladem pro sepsání výše specifikovaného notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, je smlouvou lichevní, a tedy ve smyslu § 39 tehdy platného zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník („*Neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům.*“), absolutně neplatným právní úkonem. S názorem povinné, že předmětná úvěrová smlouva je spotřebitelským úvěrem podle tehdy platného *zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů*, (dále jen „zákon“), se soud prvního stupně neztotožnil, neboť dospěl k závěru, že podle *§ 2 písm. a) bodu 5 tohoto zákona* je z jeho působnosti vyloučena.

Nalézací soud exekuci zastavil.

Do tohoto rozhodnutí nalézacího soudu se oprávněná odvolala ke Krajskému soudu. Ten potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku o zastavení exekuce. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně ohledně lichevního charakteru předmětné úvěrové smlouvy uzavřené mezi oprávněnou a povinnou.

Naopak nesouhlasil s tím, že by tato smlouva nebyla spotřebitelským úvěrem podle zákona. Aby došlo k vyloučení finanční služby, musí být podle § 2 písm. a) tehdy platného zákona o spotřebitelském úvěru splněny kumulativně dvě podmínky. Jednak se musí jednat o finanční službu poskytnutou pro účely bydlení a současně pohledávka věřitele z tohoto závazku musí být zajištěna zástavním právem k nemovitosti. Odvolací soud neshledal ani jednu podmínku

za splnění, když u první z nich nebyla naplněna účelovost úvěru, jelikož úvěrová smlouva byla uzavřena k refinancování úvěru, u něhož nebyl jeho účel ve smlouvě žádným způsobem vymezen, a v případě druhé nedošlo k zápisu zástavního práva k nemovitosti do katastru nemovitostí.

Jelikož se tak jednalo o spotřebitelský úvěr, oprávněná nedostála své povinnosti ve smyslu § 9 *zákona*, když si dostatečně neověřila úvěruschopnost povinné.

Usnesení odvolacího soudu napadla oprávněná dovoláním.

Právní posouzení věci Nejvyšším soudem

Nejvyšší soud jako soud dovolací rozhodl, že je přípustné, neboť **otázka, zda lze v případě, kdy je úvěrová smlouva, jež byla podkladem pro vydání exekučního titulu, shledána absolutně neplatnou v exekučním řízení, rozhodnout o částečném zastavení (exekuci nezastavit co do výše vymáhané jistiny pohledávky, která byla oprávněnou povinné poskytnuta)**, nebyla ve vztahu k notářskému zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti dosud dovolacím soudem řešena.

V projednávané věci je exekučním titulem notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, který obsahuje dohodu oprávněné a povinné (jako dlužníka) o uznání dluhu a splnění pohledávek věřitele, na podkladě smlouvy o úvěru ze dne 28. 4. 2011 uzavřené mezi oprávněnou a povinnou.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího soudu je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti titulem pro exekuci, jestliže splňuje formální náležitosti stanovené pro sepisování notářských zápisů o právních, tj. obsahuje-li dohodu osoby oprávněné ze závazkového právního vztahu s osobou ze závazkového právního vztahu povinnou, v níž jsou přesně individualizovány oprávněná a povinná osoba a vyznačeny právní důvod plnění, předmět plnění (přesný obsah a rozsah plnění) a doba plnění (přesně a určitě určena doba, do které se povinná osoba zavazuje předmět plnění poskytnout oprávněné osobě), a jestliže osoba povinná v něm svolila k vykonatelnosti.

V konstantní soudní judikatuře je též vysvětleno, že dohoda oprávněné a povinné osoby, obsažená v notářském zápisu se svolením k vykonatelnosti, nemá hmotněprávní povahu; jde o jednu z náležitostí, kterou musí notářský zápis se svolením k vykonatelnosti obsahovat, aby byl z materiálního hlediska vykonatelný, avšak tato dohoda sama o sobě nemá za následek vznik, změnu nebo zánik práv nebo povinností účastníků právního vztahu. I když je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti titulem pro nařízení exekuce, není rozhodnutím a není sám o sobě samostatným zavazovacím důvodem a ani se jím nezakládá domněnka o existenci dluhu v době jeho sepsání. Skutečnost, že se osoba povinná zavázala poskytnout oprávněné oso-

bě stanovené plnění a že dohoda o tom byla uvedena v notářském zápise se svolením k vykonatelnosti, rovněž nepředstavuje překážku, která by bránila projednání sporu o stejné plnění před soudem.

Z uvedeného vyplývá, že notářský zápis se svolením k vykonatelnosti má jen formální charakter, a obsahuje jen takové náležitosti, které jsou potřebné k tomu, aby byl jako titul pro nařízení exekuce vykonatelný; notář jej sepíše na základě dohody oprávněné a povinné osoby, aniž by byl oprávněn zkoumat její podklad v hmotném právu, a činí tak na základě prohlášení povinné osoby, jímž svoluje k jeho vykonatelnosti

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 10. 10. 2000, sp. zn. *21 Cdo 267/2000* odůvodnil dále závěr, že nařídí-li soud podle notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti výkon rozhodnutí, ačkoliv oprávněný nemá na vymáhané plnění podle hmotného práva nárok, je to důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí V řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce podaného z uvedeného důvodu tedy soud musí posoudit, zda hmotněprávní úkon, jenž je podkladem pro notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, který je exekucním titulem, je či není neplatný

V posuzovaném případě bylo zjištěno, že předmětná úvěrová smlouva jakožto hmotněprávní podklad pro sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti byla posuzovaná nejen s ohledem na její příslušenství, ale i k okolnostem, které vedly k jejímu uzavření a soudy shledaly, že je jako celek pro svůj lichevní charakter neplatná.

Právní věta: *Jestliže je v exekucním řízení zjištěno, že hmotněprávní úkon, který je obsahem notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, je absolutně neplatným, je nutné exekuci zastavit v celém jejím rozsahu a nelze ji ponechat v běhu pouze v její části.*

Celý text judikátu lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/exekuce-112120.html>
(náhled 23.11. 2020)

III.

K některým vybraným otázkám

1) K některým otázkám náhrady škody způsobené zvířetem

Občanský zákoník obsahuje zvláštní pravidla pro náhradu škody způsobené zvířetem v ustanovení *§ 2933 až § 2935*. Tato právní úprava se samozřejmě použije pouze v případě, že odpovědnost za způsobenou škodu zvířetem není upravena zvláštním předpisem.

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku žádné vysvětlení jednotlivých ustanovení právní

úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou zvířetem neuvádí a pouze odkazuje na skutečnost, že předešlá právní úprava zvláštní ustanovení o škodě způsobené zvířetem neobsahovala ¹⁾.

Přestože by se mohlo na první pohled zdát, že uvedená ustanovení upravující náhradu škody jsou poměrně jasná, v praxi se i přesto objevují problémy při jejich výkladu.

Osoba povinná k náhradě škody způsobené zvířetem

Občanský zákoník v § 2933 označuje za osobu povinnou k náhradě škody způsobené zvířetem předně vlastníka zvířete, a to *ať již bylo zvíře pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.* Dále pak podle § 2934 občanského zákoníku *slouží-li domácí zvíře vlastníku k výkonu povolání či k jiné výdělečné činnosti nebo k obživě, anebo slouží-li jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením, zproští se vlastník povinnosti k náhradě, prokáže-li, že při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou péčlivost, anebo že by škoda vznikla i při vynaložení potřebné péčlivosti. Za týchž podmínek se povinnosti k náhradě zproští i ten, komu vlastník zvíře svěřil.*

Otázkou, kdo je osobou, která nahradí škodu způsobenou zvířetem podle § 2933 a § 2934 občanského zákoníku, se v nedávné době zabýval *Nejvyšší soud*, a to konkrétně v rozsudku ze dne 13. 2. 2020, sp. zn. *25 Cdo 2681/2019*. Nejvyšší soud v tomto rozsudku konstatoval, že osobami povinnými k náhradě škody podle ustanovení § 2933 občanského zákoníku jsou **vlastník zvířete a s ním společně a nerozdílně osoba, které bylo zvíře svěřeno, nebo která zvíře chová nebo jinak používá**, neboť účelem rozšíření okruhu pasivně legitimovaných osob a založení jejich solidární odpovědnosti je usnadnění pozice poškozeného při vymáhání náhrady škody. V případě vlastníka pak nezáleží na faktickém stavu, ale jeho odpovědnost se odvozuje od stavu právního, tj. od jeho vlastnického práva.

Osobou, která nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem, je tedy *„osoba, které bylo zvíře vlastníkem svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, zejména osoba, do jejíž péče bylo zvíře s důvěrou přenecháno do ochrany, pod dozor nebo vedení, která ho pro jiného opatruje, stará se o něj, vykonává nad ním dohled nebo realizuje jeho užitnou hodnotu ve svůj prospěch. Svěření předpokládá získání detence zvířete od jiného. Nemusí k němu dojít přímo od vlastníka, ani na základě smlouvy, postačuje pouhá společenská úsluha. Nevyžaduje se více či méně formální předání zvířat, rozhodující je dohoda (byť i konkludentní) mezi vlastníkem a osobou, již se zvíře svěřuje. Není rozhodné, zda jde o svěření trvalé či dočasné, úplatné nebo bezúplatné. Pro stanovení toho, kdo má zvíře svěřené, mohou sloužit různé indicie – péče o přístřeší, zdraví, bezpečí a obživu zvířete, hrazení nákladů na obživu zvířete, úhrada za pojištění zvířete z důvodu možného způsobení újmy, používání zvířete v hospodářství či v domácnosti apod.“* ²⁾ V této souvislosti je třeba připomenout, že obdob-

ně se již dříve vyjadřovala i odborná literatura ³⁾.

Nejvyšší soud se v tomto rozhodnutí dále také zabýval věcmi tvořícími **součást společného jmění manželů**, přičemž podle jeho názoru okolnost, že věci ve společném jmění manželů jsou ve vlastnictví každého z manželů stačí k tomu, aby **je-li takovou věcí zvíře, jež způsobilo škodu, byl povinen k náhradě takové škody podle § 2933 občanského zákoníku jako vlastník kterýkoli z manželů**. Podle Nejvyššího soudu pak okolnost, že zvíře slouží k podnikání jen jednomu z manželů, že by při vypořádání společného jmění manželů připadlo tomu, kdo je pro svou potřebu užívá a kdo k tomu má potřebná povolení, uvedený závěr o povinnosti druhého manžela k náhradě škody **nijak nevyklučuje**.

Pokud se pak jedná o možnost naplnění liberačního důvodu podle *§ 2934 občanského zákoníku*, tak i tímto se Nejvyšší soud v dané věci zabýval, neboť tento připadal v úvahu s ohledem na skutečnost, **že zvíře sloužilo k výdělečné činnosti**.

Nemajetková újma spočívající v jinak neodčinitelném osobním neštěstí dle § 2971 občanského zákoníku

Úprava odpovědnosti za škodu způsobenou zvířetem podle *§ 2933 občanského zákoníku* zakládá, tak jak vyplývá ze shora uvedeného, objektivní odpovědnost vlastníka zvířete za způsobenou újmu. Tedy vlastník odpovídá za způsobenou újmu došlo-li v příčinné souvislosti s počínáním zvířete ke vzniku újmy, a to bez ohledu na to, zda vlastník zvířete porušil svou právní povinnost. **K odpovědnosti vlastníka se tedy nevyžaduje zavinění a poškozenému postačí prokázat, že v důsledku chování zvířete vlastníka mu vznikla újma.**

Pokud se však jedná o nemajetkovou újmu spočívající v jinak neodčinitelném osobním neštěstí dle *§ 2971 občanského zákoníku*, tak předpoklady nároku na náhradu této nemajetkové újmy se zabýval *Nejvyšší soud* ve svém rozsudku ze dne 28. 3. 2019, sp. zn. *25 Cdo 972/2018*, kdy se jednalo konkrétně o předpoklady nároku na náhradu nemajetkové újmy majitele zvířete poraněného zvířetem jiné osoby *podle § 2971 občanského zákoníku*.

Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí sp. zn. *25 Cdo 972/2018* dospěl k závěru, že „*přestože vlastník je povinen hradit újmu způsobenou jeho zvířetem bez ohledu na protiprávnost a zavinění, musí žalobce požadující náhradu nemajetkové újmy spočívající v jinak neodčinitelném osobním neštěstí (§ 2971 občanského zákoníku) tvrdit a prokázat, že újma byla způsobena protiprávním činem, například tím, že žalovaný vlastník při zacházení se psem porušil z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné. Za osobní neštěstí, které je podmínkou pro přiznání náhrady za nemajetkovou újmu podle § 2971 občanského zákoníku, nelze považovat situaci, kdy chovatel psa poškozeného na zdraví jiným psem ztratil možnost zúčastňovat se s ním závodů a výstav, avšak svého psiho společníka neztratil, nadále s ním žije, chodí na procházky i*

na cvičišťě, i když již jen pro zábavu a nikoli z důvodu výcviku na závody, byť je pes jeho jediným společníkem.“⁴⁾ V uvedeném případě nebylo na straně vlastníka zvíře, které způsobilo škodu, soudem shledáno hrubě nedbalé jednání, navíc ani u poškozeného se podle názoru soudu nejednalo o osobní neštěstí ve smyslu § 2971 občanského zákoníku. Je třeba připomenout, že podle § 2971 občanského zákoníku *odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.*

Nutno taktéž zdůraznit, že s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti v uvedené věci nebylo možné dovodit zásah do základních práv chráněných první částí občanského zákoníku, který by zakládal důvod k náhradě nemajetkové újmy podle § 2956 občanského zákoníku, a proto se tedy Nejvyšší soud předpoklady nároku na náhradu této nemajetkové újmy nezabýval.

Závěr

Ačkoliv by se mohlo zdát, že ustanovení občanského zákoníku upravující náhradu škody způsobené zvířetem neponechávají prostor pro pochybnosti při výkladu této problematiky, z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je zřejmé, že k problémům při aplikaci daných ustanovení v praxi stále dochází.

¹⁾ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz

²⁾ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2020, sp. zn. 25 Cdo 2681/2019

³⁾ K tomu například blíže BEZOUŠKA, Petr. § 2933 [Náhrada škody způsobené zvířetem]. In: HULMÁK, Milan, BEDNÁŘ, Václav, BEZOUŠKA, a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1627.

⁴⁾ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2019, sp. zn. 25 Cdo 972/2018

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/k-nekterym-otazkam-nahrady-skody-zpusobene-zviretem-112143.html>
(náhled 23.11. 2020)

2) K otázce lhůty k úhradě soudního poplatku

Jednou z procesních podmínek v civilním řízení je **úhrada soudního poplatku**, přičemž jeho řádné uhrazení je podmínkou samotného projednání žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení. Je tedy základním předpokladem konečného úspěchu ve věci. Problematiku včasnosti uhrazení soudního poplatku řešil v praxi snad již každý advokát, přičemž v posledních dvou letech došlo k značnému posunu, kdy se k této problematice vyjadřoval jak Nejvyšší soud ČR, tak Ústavní soud České republiky.

K povaze lhůty k hrazení soudního poplatku

Dlouhou dobu platilo, že soudní poplatek musí být uhrazen nejpozději poslední den stanovené lhůty k úhradě na účet soudu, resp. že v případě úhrady prostřednictvím kolkových známek musí být soudu nejpozději v poslední den lhůty kolkové známky doručeny. Zákon o soudních poplatcích ani občanský soudní řád výslovně neupravují okamžik, kterým je soudní poplatek zaplacen, přičemž v zákoně *o soudních poplatcích* je pouze v ustanovení **§ 13 odst. 2** uvedeno, že se postupuje dle daňového řádu, nestanoví-li zákon o soudních poplatcích jinak. **Za den úhrady se podle ustanovení § 166 odst. 1 písm. a) daňového řádu se považuje u platby, která byla provedena poskytovatelem platebních služeb nebo provozovatelem poštovních služeb, den, kdy byla připsána na účet správce daně, a dle písm. b) u platby prováděné v hotovosti u správce daně dne, kdy úřední osoba platbu převzala.**

Nejvyšší soud České republiky vydal dne 10. 4. 2019 rozhodnutí pod sp. zn. **31 Cdo 3042/2018**, ve kterém se vyjádřil tak, že „*Nesplnil-li poplatník řádně svou poplatkovou povinnost již při podání žaloby, odvolání nebo dovolání (§ 4 odst. 1 a § 7 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb.), a soud ho proto musel vyzvat k zaplacení soudního poplatku ve lhůtě, kterou mu určil (§ 9 odst. 1, 2 zákona č. 549/1991 Sb.), je lhůta zachována, jen je-li předepsaná částka, ať už v kolkových známkách, v hotovosti v pokladně, či na bankovním účtu, nejpozději poslední den lhůty v dispozici příslušného soudu.*“ ¹⁾

Shora uvedený názor zůstal v platnosti pouze několik týdnů, kdy *Ústavní soud* České republiky dne 21. 5. 2019 vydal nález pod sp. zn. **I ÚS 2535/18**, v němž došel k zcela opačnému názoru než Nejvyšší soud České republiky, a to minimálně ve vztahu k platbě prostřednictvím kolkových známek. Ve svém nálezu se Ústavní soud České republiky vyjádřil tak, že „*Pro zachování lhůty postačí předat kolkové známky k poštovní přepravě.*“ ²⁾

Ústavní soud České republiky následně nálezem ze dne 30. 4. 2020, sp. zn. **I ÚS 2025/19** rozšířil své závěry uvedené v nálezu ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. **I ÚS 2535/18**, kdy konstatoval, že „*Ústavní soud má za to, že pokud lze otázku včasnosti zaplacení soudního poplatku vyslovit dvojím způsobem, je třeba zvolit takový způsob výkladu, který méně znesnadňuje přístup ke spravedlnosti.*“ Za situace, kdy daňový řád okamžik zaplacení soudního poplatku

kolgovými známkami neupravuje, je třeba takovou lhůtu vyložit ústavně konformním způsobem.“³⁾

Ústavní soud České republiky konstatoval, že zastavení řízení z důvodu pozdního zaplacení soudního poplatku, pokud ve lhůtě stanovené byly k zaplacení soudního poplatku předány kolkové známky k poštovní přepravě, jedná se o odepření přístupu k soudu podle *čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod* a porušení práva na spravedlivý proces podle *čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod*. **Ústavní soud České republiky uvedl, že povaha lhůty pro zaplacení soudního poplatku ve formě kolkových známek je procesní lhůtou, kdy k zachování lhůty postačí předat kolkové známky k poštovní přepravě.**

Ústavní soud České republiky se výslovně vyjadřoval jen ke lhůtě k odeslání kolkových známek, kdy při postupu poukazuje na absenci pravidel v daňovém řádu pro určení dne platby kolkovými známkami. Je otázkou, zda pokud daňový řád pro určitý způsob placení daně den platby upravuje, tak je třeba se jím řídit. V praxi by to pak znamenalo to, že pokud by byl soudní poplatek hrazen způsobem, který daňový řád upravuje, tj. bezhotovostní převody, musel by být soudní poplatek na účet soudu připsán v poslední den lhůty. Lze se domnívat, že tento výklad by nebyl zcela vhodný, a to vzhledem k tomu, že by úhrada poplatku kolkovými známkami vykazovala větší benevolenci.

Z naší strany můžeme doporučit pouze to, aby se účastníci řízení problémům spojeným s hrazením soudního poplatku vyhnuli a spíše se řídili přísnějším výkladem, a to tak, že soudní poplatek musí být v dispozici soudu nejpozději poslední den lhůty. **Doporučujeme tedy soudní poplatek hradit s předstihem.**

Pozdní uhrazení soudního poplatku po výzvě vyšším soudním úředníkem

Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. 22 Cdo 1933/2019 ⁴⁾ řešil problematiku neuhrazení soudního poplatku ani po vydání usnesení, kterým soud vyzýval k zaplacení soudního poplatku. Obecně platí, že soudní poplatek má být uhrazen v okamžiku, kdy je úkon, na který se vztahuje poplatková povinnost, činěn. Není-li tato poplatková povinnost splněna tímto okamžikem, je soud povinen účastníka poučit o jeho povinnosti poplatek uhradit a současně poučit o důsledcích nevyhovění takové výzvě. V praxi bývá tato lhůta stanovena nejméně na 15 dnů od doručení usnesení. Následně pokud tato lhůta marně uplyne soud řízení zastaví.

Odlišná situace nastává v případě, kdy takové usnesení, které účastníka řízení vyzývá k úhradě soudního poplatku, vydá vyšší soudní úředník. V případě usnesení vydávané vyšším soudním úředníkem je nutné zohlednit to, že proti takovým rozhodnutím je účastník řízení oprávněn podat ve lhůtě 15 dnů od doručení písemného vyhotovení námítky ve smyslu ustanovení § 9 odst. 2 zákona o vyšších soudních úřednících a vyšších

úřednicích státního zastupitelství. Pokud účastník řízení námitky podá, rozhoduje o nich předseda senátu, který rozhodnutí vyššího soudního úředníka bez jednání potvrdí nebo změní.

Z výše uvedeného ustanovení tedy vyplývá, že pokud je stanovena lhůta ke splnění procesní povinnosti rozhodnutím vydaným vyšším soudním úředníkem, tak jím určená lhůta běží až ode dne právní moci takového rozhodnutí, tj. marným uplynutím lhůty k podání námitek, pokud nebyly podány; doručením rozhodnutí předsedy senátu o námitkách, pokud byly podány.

Je-li účastník řízení vyzván k uhrazení soudního poplatku vyšším soudním úředníkem, běží lhůta k uhrazení soudního poplatku až ode dne právní moci takového rozhodnutí, nikoliv ode dne jeho doručení.

¹⁾ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 4. 2019, sp. zn. 31 Cdo 3042/2018

²⁾ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 2535/18

³⁾ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 30. 4. 2020, sp. zn. I. ÚS 2025/19

⁴⁾ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. 22 Cdo 1933/2019

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/uskali-spojena-s-behem-a-koncem-lhuty-k-uhrade-soudniho-poplatku-112155.html>
(náhled 23.11. 2020)

IV.

Články a názory

1) Lustrace a obhlídka nemovitých věcí ze strany insolvenčního správce

Jedním ze základních úkolů insolvenčního správce je provést důkladnou lustraci a související obhlídku nemovitých věcí. Cílem je **získat co největší množství informací ohledně nemovité věci a její následné zpeněžení za co nejvyšší cenu.** Efektivní lustrace rovněž přispívá ke snížení nákladů insolvenčního řízení.

Lustrace

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

Řada insolvenčních správců si vystačí pouze s prolustrováním nemovitého majetku dlužníka na webovém portále katastrálního úřadu www.cuzk.cz. Tento postup je však zcela nedostačující. Např. družstevní podíl dlužníka z katastru nemovitostí insolvenční správce samozřejmě nezjistí. Zde doporučuji prolustrovat **všechny bývalé a současné adresy dlužníka**. Tímto postupem správce zjistí, zda na dané či přechodné adrese dlužníka není vlastníkem družstvo. V takovém případě požádá správce družstvo o součinnost.

V případě, že insolvenční správce zjistí, že má dlužník nemovitý majetek, prolustruje list vlastnictví a je-li na listu vlastnictví uveden nabývací titul (např. kupní smlouva, usnesení o příklepu, rozsudek o dědictví apod.), který není starší 5-ti let, požádá insolvenční správce příslušný katastr nemovitostí o zaslání prosté kopie tohoto titulu. V případě lustrace bytové jednotky rovněž žádá o prohlášení vlastníka, kde je uvedena výměra vč. půdorysu dané bytové jednotky.

Majetek je lustrován do 5-ti let zpětně od data úpadku z důvodů zjištění, **zda nedošlo ze strany dlužníka k odklonu majetku náležícího do majetkové podstaty**. Insolvenční správce se rovněž obrací na příslušný stavební úřad s žádostí o předložení stavební dokumentace (např. kolaudační rozhodnutí či souhlas, stavební povolení, stavební dokumentace – řez / půdorys apod.). Řada informací je i volně dostupná na internetu, čehož musí insolvenční správce rovněž aktivně využívat. Např. při zpeněžování pozemků jsou informace dostupné na webových stránkách obce (územní plán vč. legendy) nebo na portále veřejného registru půdy (k dispozici >>> [zde](#)), kde insolvenční správce zjišťuje, zda je pozemek pronajímán. V takovém případě insolvenční správce kontaktuje nájemce s žádostí o předložení pachtovní smlouvy. Přes tento portál insolvenční správce zjistí i zemědělská družstva z okolí, která hospodaří na sousedních pozemcích a obešle je s informací o možnosti odkupu zpeněžovaného pozemku.

O výše uvedené podklady samozřejmě žádá insolvenční správce současně dlužníka i případné spoluvlastníky. Dále je požádá o bližší informace k nemovitým věcem, např. zda došlo k rekonstrukci a v kterém roce, je-li na objektu závada či zda je objekt pronajímán atd.

Insolvenční správce výše uvedené činí, aby měl v případě zpeněžení pro sebe, znalce či kupujícího co nejvíce podkladů. Insolvenčnímu správci jsou – na rozdíl od znalců, výše uvedené podklady orgány veřejné správy dle § 43 a 44 *insolvenčního zákona* poskytovány bezplatně nebo jsou veřejně dostupné. V praxi veškeré úřady poskytují podklady v kratším časovém úseku, než je zákonná lhůta (30 dnů) pro jejich vyřízení. Detailní lustraci insolvenční správce snižuje časový horizont pro vyhotovení znaleckého posudku, neboť znalec už si řadu podkladů nemusí sám obstarávat a pouze je převezme od insolvenčního správce. Insolvenční správce svým aktivním přístupem zvyšuje zájem kupujících, neboť má o zpeněžovaném majetku obsáhlé informace. Profesionální lustrace rovněž přispívá k důvěře věřitelů, protože je zde patrná snaha insolvenčního správce zpeněžit nemovitost za co nejvyšší cenu.

Před zadáním vyhotovení znaleckého posudku je vhodné požádat o součinnost **i exekutorské úřady**, které jsou zapsány na listu vlastnictví či se přihlásili do insolvenčního řízení. Je zde velká pravděpodobnost, že znaleckým posudkem již disponují. Znalecký posudek pro kvalitní zpeněžení by neměl být starší jak 2 roky (s ohledem na růst cen nemovitostí). Pakliže je nemovitá věc zajištěná, obrátí se insolvenční správce na zajištěného věřitele s veškerými zjištěnými informacemi a se svým názorem, zda je nutné znalecký posudek vyhotovit či nikoliv a požádá jej o pokyn.

Rovněž by měl mít insolvenční správce k dispozici minimálně 2 nabídky na zpracování požadované služby od kohokoliv, s kým na daném zpeněžení spolupracuje (tj. znalec, dražebník, pojistitel atd.), a které zajištěnému věřiteli / věřitelskému výboru předloží. Pakliže by měl insolvenční správce k dispozici pouze 1 nabídku, nejednal by jako řádný hospodář a mohl by se rovněž vystavit nebezpečí, že by mu tento náklad nebyl ve výsledku proplacen.

Obhlídka

Obhlídka neboli místní šetření je předem oznamováno veškerým zainteresovaným osobám v daném řízení (spoluvlastníci, správce objektu, znalec, starosta obce atd.).

Insolvenční správce při místním šetření, většinou za účasti znalce, **porovnává skutečný stav nemovitých věcí s podklady, které má k dispozici**. Insolvenční správce objekt nafotí, případně si fotodokumentaci vyžádá od znalce a založí ji do spisu.

V případě pronajímaného objektu je nejlépe předem kontaktovat **všechny nájemce**, případně jim při místním šetření předložit usnesení vč. kontaktních údajů insolvenčního správce, a poučit je o zasílání finančních prostředků pouze na účet majetkové podstaty.

Je-li objekt obýván dlužníkem, který jej nechce zpřístupnit, lze provést místní šetření i znalecký posudek **pouze z exteriéru nebo se obrátit na příslušný soud s žádostí o povolení vstupu do objektu, ke kterému je možné přizvat i Policii České republiky**. V praxi se však k tomu razantnímu kroku insolvenční správce většinou uchýlovat nemusí.

Dle **§ 212 insolvenčního zákona** musí **dlužník** umožnit insolvenčnímu správci přístup na všechna místa, kde má umístěn majetek náležející do majetkové podstaty. Insolvenční správce by měl, zejména při obhlídce a následnému spravování nemovitých věcí, postupovat jako řádný hospodář, tedy zbytečně nenavýšovat náklady insolvenčního řízení, a zároveň postupovat i ohleduplně k dlužníkovi a dalším žijícím osobám v daném objektu.

Tento postup, který jistě ocení všichni účastníci řízení, doporučujeme, neboť insolvenční správce učiní maximum k získání co největšího výtěžku z prodeje nemovitých věcí, který je v daném místě a čase možný.

Celý text článku lze nalézt na
<https://www.epravo.cz/top/clanky/lustrace-a-obhlidka-nemovitych-veci-ze-strany-insolvencniho-spravce-112149.html>
(náhled 24.11. 2020)

2) Pracovní volno z důvodu obecného zájmu v novele zákoníku práce

Při realizaci pracovněprávního vztahu se někdy objeví okolnosti, které dočasně zabraňují plynulému výkonu práce. Jedná se o překážky v práci. Někdy jsou to důležité osobní důvody na straně zaměstnance, jindy překážky v práci z důvodu obecného zájmu. Zákoník práce (dále ZP) stanoví pravidla pro jejich poskytování, včetně náhrady mzdy. O jaké překážky z důvodu obecného zájmu se jedná?

Obecný zájem při němž poskytuje zaměstnavatel pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu, je charakterizován v § 200 ZP („*Zaměstnanci od zaměstnavatele přísluší pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu k výkonu veřejných funkcí, občanských povinností a jiných úkonů v obecném zájmu, pokud tuto činnost nelze provést mimo pracovní dobu. Náhrada mzdy nebo platu od zaměstnavatele v těchto případech nepřislouží, není-li dále v tomto zákoně stanoveno jinak, nebo není-li dohodnuto nebo vnitřním předpisem stanoveno jinak. Zvláštní právní předpisy upravující překážky v práci z důvodu obecného zájmu tím nejsou dotčeny.*“). Jde o tři skupiny překážek, které ZP blíže konkretizuje. Jedná se o **výkon veřejné funkce** (např. člen zastupitelstva obce, poslanec Sněmovny, senátor, předsedící u soudu), **občanskou povinnost** (účast svědka v trestním řízení, soudní znalci, poskytnutí první pomoci při živelních událostech nebo obdobných mimořádných případech) a **jiné úkony v obecném zájmu** (např. činnost vedoucího na dětském táboře, dárce krve apod.)

Výkonem veřejné funkce se rozumí plnění povinností vyplývajících z funkce, která je vymezena funkčním nebo časovým obdobím a je obsazována přímou nebo nepřímou volbou nebo jmenováním. Zaměstnanci, který vykonává **veřejnou funkci** vedle svého zaměstnání, může být poskytnuto pracovní volno z tohoto důvodu v rozsahu **nejvýše 20 pracovních dnů (směn) v kalendářním roce**. Jedná se např. o neuvolněného člena zastupitelstva obce. Touto úpravou se sleduje větší úspornost.

Občanské povinnosti

Povinnost občana k plnění **občanských povinností** je založena pro jednotlivé případy ve zvláštních právních předpisech. Z nich mu vyplývá povinnost, jejímž nevykonáním se vystavuje možnému postihu, např. povinnost svědčit u soudu, podrobit se opatřením proti přenosným nemocem, lékařským prohlídkám, které je povinen absolvovat podle zdravotnických předpisů. ZP je upravuje v § 202 („*O výkon občanských povinností jde zejména u svědků, tlu-*

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN

močníků, soudních znalců a jiných osob předvolaných k jednání u soudu, správního úřadu, jiného státního orgánu nebo orgánu územního samosprávného celku, při poskytnutí první pomoci, při opatřeních proti infekčnímu onemocnění, při poskytnutí osobní pomoci při požární ochraně, při živelních událostech, nebo v obdobných mimořádných případech a dále v případech, kdy je fyzická osoba povinna podle právních předpisů osobní pomoc poskytnout.“).

Jinými úkony v obecném zájmu jsou úkony, které stanoví **ZP** v § 203 a dále úkony stanovené zvláštními zákony. V případě jiných zákonů jde zejména o účast na různých zkouškách a posuzování způsobilosti k výkonu specializovaných povolání. Jiné úkony v obecném zájmu stanoví např. § 90 odstavec 1 zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), § 15 odstavec 9 a § 83 odstavec 11 zákona o vysokých školách, § 184 školského zákona, § 7 odstavec 5 zákona č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury apod.

Školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb.) v § 184 v souvislosti se státními maturitami uvádí, že **účast členů ve zkušební komisi pro závěrečné a maturitní zkoušky, absolutorium v konzervatoři, absolutorium a činnost komisaře a hodnotitele a maturitního asistenta**, je jiným úkonem v obecném zájmu. Zaměstnanci při něm náleží náhrada mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku., případně náhrada jízdních výdajů k účasti na jednání zkušební komise.

Bude-li zaměstnavatel posuzovat, zda se u zaměstnance jedná o jiný úkon v obecném zájmu a z toho důvodu i o poskytnutí pracovního volna, musí tedy nejdříve zjistit, zda **tato překážka v práci není uvedena jako jiný úkon v obecném zájmu v jiném právním předpise (zákoně)**. V záporném případě přichází pak v úvahu zjištění, zda tato překážka (žádost o poskytnutí pracovního volna) je uvedena v § 203 ZP.

Za **jiný úkon v obecném zájmu** se podle tohoto ustanovení považuje např. **výkon funkce člena orgánu odborové organizace, výkon jiné odborové činnosti** (účast na schůzích, konferencích nebo sjezdech), **školení pořádané odborovou organizací v rozsahu 5 pracovních dnů v kalendářním roce**, nebrání-li tomu vážné provozní důvody. V uvedených „odborových“ úkonech náleží pracovní volno s náhradou mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku. Rozhodující je charakter uvedených schůzí, konferencí a sjezdů, nemělo by se např. jednat o účast zástupců odborů na obdobných akcích politických stran.

Účast na odborové schůzi

V podnikatelské praxi jsou problémy s tím, jak posuzovat **účast člena managementu firmy na schůzi odborové organizace, kde se např. projednává výpověď z pracovního poměru**

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

zaměstnanci. I v tomto případě se i těchto vedoucích zaměstnanců jedná o **jiný úkon v obecném zájmu** podle § 203 odst. 2 písm.b). ZP. Jde o výkon jiné odborové činnosti, účast na schůzi, na níž vedení plní svoji povinnost. Jestliže je zaměstnanec – vedoucí, nečlen odborů, pozván na schůzi odborové organizace v pracovní době, aby vysvětlil důvody k výpovědi zaměstnance, rovněž se uplatní toto ustanovení. Tuto skutečnost nemůžeme posuzovat jako neplacené volno, i když by odborová organizace jednala mimo pracoviště.

Mezi jiné úkony v obecném zájmu dále patří např. činnost **dárce krve**, afereze (pozn. autora zprávy: metoda umožňující odběr různých krevních složek z krve dárce) a při odběru dalších biologických materiálů a **činnost člena Horské služby**. Dále je v nich zahrnuta činnost zaměstnance **při přednášce nebo výuce**, v rozsahu nejvýše 12 směn v kalendářním roce, pokud tomu nebrání vážné provozní důvody na straně zaměstnavatele. Pracovní volno rovněž přísluší k činnosti **členů volebních komisí pro volby do Parlamentu ČR, Evropského parlamentu a zastupitelstev územních samosprávných celků**. Zanedbatelná není ani **činnost zprostředkovatele a rozhodce při kolektivním vyjednávání**. V tomto případě přísluší **pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu**, stejně jako k činnosti dobrovolného sčítacího orgánu při sčítání lidu, domů a bytů včetně doplňujících výběrových šetření obyvatelstva.

Za jiný úkon v obecném zájmu se rovněž považuje **činnost při organizování zájmové tělovýchovné, sportovní nebo kulturní akce** a nezbytné přípravy na ni a k činnosti **dobrovolného zdravotníka Červeného kříže při výkonu zdravotnických služeb při sportovní nebo společenské akci**. Pracovní volno přísluší v nezbytně nutném rozsahu, pokud tomu u zaměstnavatele nebrání vážné provozní důvody.

Za jiný úkon v obecném zájmu se dále považuje činnost zaměstnance, který je **členem vyjednávacího výboru a člena výboru zaměstnanců** podle zvláštního právního předpisu (např. podle *zákona č. 627/2004 Sb., o Evropské společnosti, zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, zákona č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti*). Pracovní volno poskytne zaměstnavatel k výkonu uvedených funkcí s náhradou mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku.

Pracovní volno k volbám

Zákon č. 130/2000 Sb., který upravuje pravidla pro volby, stanoví v oblasti pracovněprávních vztahů práva členů okrskových volebních komisí a kandidátů. Podle § 55 tohoto zákona člen okrskové volební komise, který je v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru, má nárok na pracovní volno v nezbytně nutném rozsahu a na náhradu mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku od uvolňujícího zaměstnavatele. Zákon pamatuje i na osoby samostatně výdělečně činné, které nejsou v pracovním poměru. Těmto osobám, které jsou členy okrskových volebních komisí, přísluší paušální náhrada ušlého výdělku za dobu výkonu funkce v této komisi. Podmínkou je, že tyto osoby jsou výdělečně činné. Kandidáti do kraj-

ských zastupitelstev mají podle *§ 56 zákona č. 130/2000 Sb.*, právo, aby ode dne následujícího po registraci kandidátní listiny okresním úřadem v sídle kraje do dne předcházejícího volbám do zastupitelstva kraje má ten, k němuž je v pracovním nebo obdobném poměru, poskytl pracovní volno bez náhrady mzdy. **Činnost kandidáta v tomto období je jiným úkonem v obecném zájmu.** Obdobná práva mají **členové okrskových volebních komisí ve volbách do zastupitelstev obcí.** Podrobná úprava je obsažena v *§ 62 a § 63 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí.*

Branná povinnost a pracovní volno

Se zrušením branné povinnosti došlo i k podstatné úpravě této překážky v práci jako jiného úkonu v obecném zájmu podle *§ 204 ZP*. Zaměstnavatel omluví nepřítomnost zaměstnance v práci v nezbytně nutném rozsahu, je-li zaměstnanec **povinen dostavit se k příslušnému vojenskému správnímu úřadu v souvislosti s výkonem branné povinnosti.** Ve stejném rozsahu se poskytuje zaměstnanci pracovní volno na cestu do místa, kam byl povolán, a dále po dobu vojenského cvičení nebo výjimečného vojenského cvičení podle branného zákona. Zájem státu na efektivní obraně vlasti je vyjádřen v ustanovení *§ 204 odstavec 3 ZP*. Příslušný vojenský úřad, který zaměstnance předvolal či povolal, hradí předvolanému nebo povolnému zaměstnanci náhradu mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku.

Refundace mzdy

Při posuzování jiných úkonů v obecném zájmu mnohdy dochází v personální praxi k nesrovnalostem a k nerovnému postavení zaměstnanců. Mnohdy se tyto otázky vysvětlují účelově. Na některých pracovištích považují určité činnosti (např. sportovní reprezentace, vystupování kulturních souborů v zahraničí apod.) za jiné úkony v obecném zájmu a poskytují pracovní volno s náhradou mzdy, jinde zaměstnanec dostává "jen" neplacené pracovní volno. Těmto problémům by měla zabránit jednoznačná právní úprava. **Není-li v § 203 ZP u konkrétního jiného úkonu v obecném zájmu uvedeno, že přísluší pracovní volno s náhradou mzdy, tak jde o pracovní volno bez náhrady mzdy (neplacené volno).** Náhradu mzdy v těchto případech poskytne subjekt, pro něhož byl zaměstnanec činný nebo pro něhož vykonával jiný úkon v obecném zájmu. Pokud by náhradu mzdy poskytl zaměstnavatel, musí ten, pro něhož byl zaměstnanec uvolněn, tuto náhradu mzdy refundovat zaměstnavateli (*§ 206 odstavec 4 ZP*).

Náhradu mzdy nebo platu v těchto případech, kromě několika výše uvedených úkonů, neposkytuje zaměstnavatel. Případnou „kompenzací“ (tzv. refundaci mzdy nebo platu) může zaměstnavatel uplatňovat vůči právnické nebo fyzické osobě, pro níž byl zaměstnanec uvolněn, pokud není právním předpisem stanoveno jinak nebo není-li dohodnuto jinak. Tím se sleduje větší úspornost. Pracovní volno přísluší vždy zásadně v nezbytně nutném rozsahu.

Např. zaměstnanec je uvolněn pro činnost vedoucího v dětském táboře nebo na přednášku pro vzdělávací agenturu. Zaměstnavatel neposkytne náhradu mzdy. Poskytne ji pořadatel dětského tábora nebo vzdělávací agentura. V případě, že ji poskytne zaměstnavatel, pořadatel dětského tábora nebo vzdělávací agentura ji uhradí (refunduje) zaměstnavateli.

Zaměstnavatel je povinen poskytovat pracovní volno s náhradou mzdy jen k výkonu funkce člena orgánu odborové organizace, k účasti na školení pořádaném odborovou organizací, k činnosti dárce při odběru krve, při aferéze (pozn. autora zprávy: metoda umožňující odběr různých krevních složek z krve dárce.) a při odběru dalších biologických materiálů, k výkonu funkce člena vyjednávacího výboru a člena výboru zaměstnanců.

Náhrada mzdy bez povinnosti

Ustanovení § 200 ZP umožňuje, aby v kolektivní smlouvě se sjednalo nebo se dohodlo se zaměstnanci, že **náhradu mzdy nebo platu zaměstnavatel poskytne při překážce v práci z důvodu obecného zájmu zaměstnanci i v případech, kdy podle zákona nepřislouží.** Právo na náhradu mzdy může zaměstnavatel stanovit i ve vnitřním předpisu podle § 305 ZP.

Možnost náhrady mzdy nebo platu platí nejen pro zaměstnavatele, kteří se v odměňování zaměstnanců řídí ustanoveními ZP o mzdě (tzv. podnikatelské subjekty), ale i pro zaměstnavatele, kteří se při odměňování řídí platovou úpravou (tzv. nepodnikatelské subjekty), např. organizační složky státu, územní samosprávné celky, subjekty z oblasti veřejných služeb apod. Tito zaměstnavatelé jsou však, na rozdíl od „podnikatelských“ subjektů, limitováni finančními prostředky, které jim byly v rámci příslušného rozpočtu poskytnuty. Zaměstnavatel nemůže určitou překážku v práci označit nebo rozšířit jako „jiný úkon v obecném zájmu“ ve srovnání s těmi, které jsou uvedeny v § 203 odstavec 2 ZP (např. výkon funkce člena odborového orgánu, dárce krve, člen volební komise, vedoucí táborů pro děti a mládež apod.). Může však zvýšit rozsah poskytovaného volna, případně přiznat toto volno s náhradou mzdy tam, kde to zákon sám nestanoví. Tzv. nepodnikatelský subjekt musí ovšem dodržovat příslušné zvláštní předpisy, zejména rozpočtová pravidla, které upravují poskytování úhrad a prostředků z veřejných rozpočtů.

Nebude v rozporu s ustanovením § 200 ZP, když uvedené možnosti budou sjednány v pracovní smlouvě (jde o dvoustranný právní úkon – dohodu). Zaměstnavatel však v rámci tohoto postupu musí respektovat ustanovení ZP o diskriminaci a dodržování zásady rovnosti v pracovněprávních vztazích.

Více volna pro vedoucí dětských táborů

Od 1.ledna 2021 se rozšiřuje pracovní volno související s akcí pro děti a mládež. Jedná se o

Asociace občanských poraden, z.s.
Sabinova 287/3, 130 00 Praha 3
IČO 65998642
Tel: 284 019 220
Email: aop@obcanskeporadny.cz
www.obcanskeporadny.cz

rozšíření překážek v práci z důvodu obecného zájmu. Doplnuje se *§ 203 odst. 2 písm. h) ZP* v tom smyslu, že za jiný úkon v obecném zájmu s poskytováním pracovního volna se považuje **činnost vedoucích táborů pro děti a mládež, jejich zástupců pro věci hospodářské a zdravotní, oddílových vedoucích, vychovatelů, instruktorů, případně středních zdravotnických pracovníků v táborech pro děti a mládež a pro obdobné činnosti na sportovních soustředěních dětí a mládeže.**

Zaměstnanci přísluší pracovní volno s náhradou mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku **nejvýše za 1 týden v kalendářním roce.**

Podmínky pro volno

Pracovní volno podle *§ 203 odst. 2 písm. h) ZP* s náhradou mzdy nebo platu přísluší zaměstnanci pouze, pokud se jedná o akci pořádanou právnickou osobou, **a)** zapsanou ve veřejném rejstříku právnických a fyzických osob po dobu nejméně 5 let a **b)** práce s dětmi a mládeží je její hlavní činností.

Tuto skutečnost musí zaměstnanec zaměstnavateli **prokázat**. Maximální výše poskytnuté náhrady mzdy nebo platu činí výši průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém se poskytuje pracovní volno, vyhlášené podle zákona upravujícího zaměstnanost. Zaměstnavatel má nárok na úhradu poskytnuté náhrady mzdy nebo platu ze státního rozpočtu. Úhradu poskytuje na žádost okresní správa sociálního zabezpečení podle sídla zaměstnavatele, je-li jím právnická osoba, nebo podle místa trvalého pobytu zaměstnavatele, je-li jím fyzická osoba. Zaměstnavatel musí doložit poskytnutí náhrady mzdy nebo platu a splnění podmínek pro její poskytnutí.

Žádost o pracovní volno

ZP stanoví v *§ 206* zaměstnanci povinnost, aby **o pracovní volno předem požádal a překážku v práci prokázal**. V případě neodkladné překážky v práci, která nebyla zaměstnanci předem známa, např. náhlé onemocnění nebo úraz, nebude zaměstnanec povinen uvědomovat zaměstnavatele o této překážce v práci předem, je však povinen tak učinit bez zbytečného průtahy po jejím vzniku.

Příklad: Jestliže bude zaměstnanec vědět, že v určitém období bude mít zasedání zastupitelstva obce, musí o pracovní volno zaměstnavatele předem požádat. **Právnické a fyzické osoby jsou povinny poskytnout zaměstnanci v těchto otázkách potřebnou součinnost.** Tato úprava vychází z dřívější praxe, kdy např. zdravotnická zařízení neměly stanovenou povinnost prokazovat existenci vyšetření nebo ošetření zaměstnance, případně délku trvání tohoto úkonu.

Časté jsou dotazy od personalistů, zda mohou neposkytnout náhradu mzdy nebo platu zaměstnavatelem v případech, **kdy zaměstnanec měl v určité době neomluvenou absenci nebo se po skončení pracovního volna včas nevrátil do práce.** Tato možnost nepřichází v úvahu.

V některých případech pracovního volna by se však mohlo jednat o **bezdůvodné obohacení** na straně zaměstnance. Jedná se např. o právní jednání zaměstnavatele, kterým poskytne náhradu mzdy při překážce v práci z důvodu obecného zájmu, na kterou zaměstnanci nárok nevznikl.

*Jestliže **např.** zaměstnanec je uvolněn k činnosti vedoucího na dětském táboře a tato doba přesahuje 3 kalendářní týdny, nemůže mu zaměstnavatel poskytnout pracovní volno nad tento rozsah. ZP v § 203 odstavec 1 písm.h) uvádí podmínky, za kterých může být toto volno poskytnuto, a zaměstnanec je nesplnil. Obdobně by se posuzoval i případ, kdy uvolňovaný zaměstnanec nepracoval nejméně po dobu 1 roku před uvolněním soustavně a bezplatně s dětmi a mládeží.*

Za bezdůvodné obohacení zaměstnance by se považoval i případ, **kdy zaměstnanec mohl tuto činnost provést mimo pracovní dobu.**

***Příklad:** Jednání zastupitelstva Městského úřadu probíhalo po skončení pracovní doby zaměstnance. Ten však požádal o pracovní volno, které předcházelo jednání zastupitelstva a zasahovalo do pracovní doby. I když náhradu mzdy (platu) za tuto překážku v práci by měl refundovat územní samosprávný celek, přesto by zaměstnanci na náhradu nárok nevznikl. Přitom zaměstnanci neoprávněně požadují za toto volno náhradu mzdy.*

Podobně by se posuzoval nárok zaměstnance, který by existenci této překážky v práci neprokázal (**§ 206 odst. 2 ZP**).

Nejde-li o občanské povinnosti nebo o jiné úkony v obecném zájmu, může zaměstnanec dostat jen neplacené pracovní volno. Je to např. účast na soudním rozvodovém nebo trestním řízení, projednávání dědictví u notáře, účast u soudu při projednávání žaloby, kterou zaměstnanec podal na jiného občana, účast na jednání o alimentární povinnosti zaměstnance, řízení při směně bytu, zařizování záležitostí kolem vydání pasu, průkazu totožnosti apod.

Celý text článku lze nalézt na

<https://www.epravo.cz/top/clanky/pracovni-volno-z-duvodu-obecneho-zajmu-v-novele-zakoniku-prace-112158.html>

(náhled 24.11. 2020)

V.

Nové právní předpisy

Ve sledovaném období od 24.10. 2020 do 27.11. 2020 bylo vydáno celkem 57 předpisů a obdobných závazných aktů českého právního pořádku, z toho 4 sdělení ministerstev a jiných oprávněných orgánů, 0 sdělení úřadů, 0 sdělení Státní volební komise, 0 sdělení Národní rozpočtové rady, 4 nařízení vlády, 25 usnesení vlády, 12 vyhlášek, 12 zákonů, 0 úplných znění zákona, 0 nálezy Ústavního soudu, 0 sdělení Ústavního soudu, 0 ústavních zákonů, 0 usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, 0 Rozhodnutí vlády České republiky, 0 Rozhodnutí prezidenta republiky, 0 Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky, 0 Zákonné opatření Senátu a 0 Usnesení Poslanecké sněmovny o schválení zákonného opatření Senátu.

Za monitorované období byly schváleny a publikovány ve Sbírce zákonů m. j. některé předpisy, které se mohou úzce dotýkat činnosti OP a doporučuji je tedy zaznamenat a doplnit jimi vedený archiv potřebných právních předpisů jednak pro operativní poskytování poradenských služeb a jednak pro informaci.

Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 436/2020 Sb., kterým se vyhlašuje zvýšení částky rozhodné pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění - vyhlašuje, že od 1. ledna 2021 částka rozhodná pro účast zaměstnanců na nemocenském pojištění činí 3500 Kč.

Pozn.) text psaný *zelenou kurzivou* je citace znění ustanovení z právního předpisu nebo výňatek z textu související literatury či výňatek z textu rozhodnutí orgánu anebo upozornění na odkaz ustanovení právního předpisu nebo dotčeného dokumentu

Zpracoval: JUDr. Karel J a r e š

Dne 29. listopadu 2020